

Russisch voor zelfstudie

Prisma **Taaltraining**

Russisch voor zelfstudie

J.L.I. Fennell, Maarten Tengbergen,
Irina Michajlova

prisma

Auteurs: J.L.I. Fennell, Maarten Tengbergen, Irina Michajlova
Geluidsopname, cd-productie en –mastering: Roeland Dol
Stemmen op de audio-cd's: Anna Pak, Irina Pogorelova, Joeri Samojlenko, Dmitri Pogorelov
Ontwerp en opmaak: Jaap Lunenburg (www.blauwzuur.nl) i.s.m. Jac Schalk grafisch ontwerp
Illustraties: Monica Knaapen (www.moonillustraties.nl)

ISBN 978 90 00 30072 3
NUR 630

© Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv., Houten - Antwerpen

Zevende druk 2003
Elfde druk 2011

(De eerste vier drukken verschenen onder de titel *Zo leer je Russisch*, de vijfde en zesde druk verschenen onder de titel *Russisch leer je zo*)

www.prisma.nl
www.prismawoordenboeken.be
www.unieboekspectrum.nl

Prisma maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv.
Postbus 97
3990 DB Houten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).
Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

INHOUD

Woord vooraf	9	Les 4. Wat doe je?	37
Gebruikte afkortingen	10	§ 21 Het <u>geslacht</u> van de zelfstandige naamwoorden (III)	38
I. ALGEMEEN	11	§ 22 Het persoonlijk voornaamwoord: <u>3e persoon meervoud</u>	40
1. Het Russische alfabet	11	§ 23 De <u>onbepaalde wijs</u> van het werkwoord	40
2. Zelf Russisch schrijven	12	§ 24 De <u>tegenwoordige tijd</u> van het werkwoord (I). De <u>twee vervoegingen</u>	40
3. Uitspraak	14	§ 25 <u>Komma's</u>	41
§ 1 Klinkers: algemeen	14	Les 5. Ik ben Nederlander	43
§ 2 De afzonderlijke klinkers	15	§ 26 Het <u>meervoud</u> van de zelfstandige naamwoorden	46
§ 3 Medeklinkers: algemeen	18	§ 27 De voegwoorden <u>но</u> en <u>а</u>	47
§ 4 De afzonderlijke medeklinkers	20	§ 28 Zelfstandige naamwoorden die een <u>nationaliteit</u> aanduiden	47
§ 5 Dubbele medeklinkers	23	Les 6. Een les	49
§ 6 Het zachtteken <u>ь</u> en het hardteken <u>ъ</u>	23	§ 29 De <u>tegenwoordige tijd</u> van het werkwoord (II)	51
II. LESSEN	24	§ 30 De <u>gebiedende wijs</u> (I)	52
Les 1. Hier is een huis	24	§ 32 De vragende bijwoorden <u>где</u> en <u>куда</u>	53
§ 7 Het ontbreken van het <u>lidwoord</u> in het Russisch	25	§ 32 <u>Bezittelijke voornaamwoorden</u>	53
§ 8 Weglating van het werkwoord ' <u>zijn</u> ' in de tegenwoordige tijd	25	§ 33 Het vragend voornaamwoord <u>чей</u>	53
§ 9 <u>Vraagzinnen</u>	25	Les 7. Thuis	56
Les 2. Hier is een schilderij	27	§ 34 <u>Bijvoeglijke naamwoorden</u>	58
§ 10 Het <u>geslacht</u> van de zelfstandige naamwoorden (I)	29	§ 35 Functie en plaats van het <u>bijvoeglijk naamwoord</u> in de zin	59
§ 11 Het persoonlijk voornaamwoord: <u>3e persoon enkelvoud</u>	29	§ 36 Het vragend voornaamwoord <u>какой</u>	60
§ 12 De bezittelijke voornaamwoorden <u>мой</u> en <u>твой</u>	30	§ 37 Het aanwijzend voornaamwoord <u>этот</u>	60
§ 13 De <u>werkwoordsuitgangen</u> - ю, -у en -ёт, ит in de tegenwoordige tijd	30	§ 38 <u>Voornaam en vadersnaam</u>	60
§ 14 Een <u>streepje</u> i.p.v. het koppelwerkwoord ' <u>zijn</u> '	30	Les 8. Mijn broer, mijn zus en ik	63
Les 3. Wie is dat?	32	§ 39 De <u>korte vorm</u> van de bijvoeglijke naamwoorden	65
§ 15 Het <u>geslacht</u> van de zelfstandige naamwoorden (II)	33	§ 40 <u>Bijwoorden</u>	67
§ 16 De bezittelijke voornaamwoorden <u>наш</u> en <u>ваш</u>	34	§ 41 De <u>3e persoon enkelvoud</u> van het werkwoord <u>быть</u> (<u>есть</u>)	67
§ 17 De persoonlijke voornaamwoorden <u>ты</u> en <u>вы</u>	34	§ 42 ' <u>Hebben</u> ' in het Russisch: de constructie у меня (<u>есть</u>)	67
§ 18 De werkwoordsuitgang <u>-ет</u> in de tegenwoordige tijd	34	§ 43 <u>Modale werkwoorden</u> en uitdrukkingen	68
§ 19 <u>Vraagwoorden</u>	35	§ 44 Werkwoorden met <u>een stam op -б-, -в-, -м of -п</u>	69
§ 20 Het ontkennende partikel <u>не</u>	35		

Les 9. Het klimaat	72	15. In het ziekenhuis	114
§ 45 De <u>verleden tijd</u> van het werkwoord	74	§ 72 <u>Ontkennende zinnen</u>	116
§ 46 'Hebben' in de verleden tijd	75	§ 73 De <u>3e naamval enkelvoud</u>	118
§ 47 <u>Должен</u> in de verleden tijd	75	16. Ons ontbijt	122
§ 48 <u>Onpersoonlijke zinnen</u>	75	§ 74 De <u>5e naamval enkelvoud</u>	124
in de verleden tijd		§ 75 De verbuiging van de <u>persoonlijke</u>	127
§ 49 De verbuiging van zelfstandige	75	<u>voornaamwoorden</u> en de	
naamwoorden (<u>naamvalsysteem</u>)		vragende voornaamwoorden	
§ 50 De <u>1e naamval enkelvoud</u>	76	<u>кто</u> en <u>что</u>	
§ 51 De <u>6e naamval enkelvoud</u>	76		
Les 10. In een restaurant	79	17. De Moskouse dierentuin	130
§ 52 De <u>6e naamval op -ý</u> bij mannelijke	81	§ 76 De verbuiging van <u>zelfstandige</u>	134
zelfstandige naamwoorden		<u>naamwoorden in het meervoud</u>	
§ 53 <u>Vluchtige klinkers</u>	82	§ 77 <u>Telwoorden (I)</u>	136
§ 54 De <u>4e naamval enkelvoud</u>	82	§ 78 Gebruik van de 3e persoon	137
§ 55 Het gebruik van <u>у меня</u> enz. ter	83	meervoud van het werkwoord in	
vervangende van het bezittelijk		algemene betekenis ('men')	
voornaamwoord мой			
§ 56 Vragen met het partikel <u>ли</u>	83	18. De levensmiddelenwinkel	139
§ 57 Vervoeging van de werkwoorden <u>жить</u> ,	84	§ 79 <u>Telwoorden (II)</u>	142
<u>брать</u> , <u>класть</u> , <u>есть</u> en <u>пить</u>		§ 80 De <u>werkwoordsvorm na</u>	143
		<u>hoofdtelwoorden en onbepaalde</u>	
		<u>telwoorden</u>	
11. Een zomerdag	86	§ 81 De <u>partitieve</u> tweede naamval	143
§ 58 <u>Werkwoorden van beweging</u>	88	§ 82 <u>Meervoud op -ья</u>	143
§ 59 <u>Vervoeging van de werkwoorden</u>	89	§ 83 Het gebruik van <u>ли</u> in	144
<u>van beweging</u>		ondergeschikte bijzinnen	
§ 60 Gebruik van het voorzetsel <u>на</u>	90		
§ 61 Het voorzetsel <u>через</u>	91	19. Het proefschrift	146
12. In het bos	93	§ 84 De twee <u>aspecten</u> van het	148
§ 62 Werkwoorden op <u>-ся (-сь)</u>	96	werkwoord	
§ 63 Het wederkerend	97	§ 85 De verbuiging van onzijdige	151
voornaamwoord <u>себя</u>		zelfstandige naamwoorden op <u>-мя</u>	
§ 64 <u>Bijwoorden van tijd</u>	97		
§ 65 Werkwoorden op <u>-овать</u> en <u>евать</u>	98	20. In de bergen van Dagestan	154
13. Het instituut	100	§ 86 De <u>gebiedende wijs (II)</u>	156
§ 66 De toekomende tijd van <u>быть</u>	103	§ 87 Vorming van <u>aspectparen</u> (vervolg)	158
§ 67 De <u>samengestelde toekomende tijd</u>	104	§ 88 Het <u>perfectief van werkwoorden</u>	158
§ 68 <u>Tijdsuitdrukkingen met de</u>	104	<u>van beweging</u> (voorvoegsel по-)	
<u>voorzetsels в en на + 4e naamval</u>		§ 89 Andere <u>voorvoegsels bij</u>	158
		<u>werkwoorden van beweging</u>	
		§ 90 De tijd in bijzinnen met <u>если</u> en <u>когда</u>	159
14. Moskou	106	21. In de schouwburg	161
§ 69 De <u>2e naamval enkelvoud</u>	108	§ 91 De verbuiging van	163
§ 70 De bijwoorden <u>давно</u> en <u>долго</u> ;	111	<u>bijvoeglijke naamwoorden</u>	
corresponderende tijdsuitdrukkingen		§ 92 Het bijvoeglijk naamwoord na	166
§ 71 Gebruik van <u>ходить/идти</u> als het	112	<u>такой</u> en <u>так</u>	
onderwerp een vervoermiddel is			

§ 93	Het betrekkelijk voornaamwoord	166	§ 115	De klemtoon van het passief	217
	<u>котóрый</u>			verleden deelwoord	
§ 94	Het wederkerend	167	§ 116	<u>Gebruik</u> van de passieve	217
	voornaamwoord <u>себá</u>			deelwoorden	
§ 95	<u>Onpersoonlijke werkwoorden</u>	167	§ 117	<u>Collectieve</u> telwoorden	218
22.	Het tijdschrift 'Liza'	170	28.	Aleksandr Sergejevitsj Poesjkin (II)	221
§ 96	Trappen van vergelijking:	172	§ 118	<u>Voegwoorden</u>	224
	<u>vergrotende trap</u>		§ 119	Het gebruik van <u>год</u> en <u>лéто</u>	227
§ 97	Trappen van vergelijking:	175		bij telwoorden	
	<u>overtreffende trap</u>		29.	Petja koopt een computer	230
§ 98	<u>Кто</u> en <u>что</u> als betrekkelijk	176	§ 120	Het Russische <u>gerundium</u>	233
	voornaamwoord		§ 121	De verbuiging van <u>Russische</u>	236
23.	De universiteit van Moskou	179		<u>eigennamen en bezittelijke</u>	
§ 99	Verbuiging van de <u>bezittelijke</u>	181		<u>bijvoeglijke naamwoorden</u>	
	<u>voornaamwoorden van de</u>		30.	Gesprek over sport	240
	<u>1e en 2e persoon</u>		§ 122	De <u>aanvoegende wijs</u>	243
§ 100	Verbuiging van het	181	§ 123	Het gebruik van <u>что́бы</u>	244
	voornaamwoord <u>чей</u>			met de verleden tijd	
§ 101	Het wederkerend bezittelijk	182	§ 124	<u>Toegevende bijzinnen</u>	245
	voornaamwoord <u>свой</u>		§ 125	<u>Onbepaalde voornaamwoorden</u>	245
§ 102	De aanwijzende	183		<u>en bijwoorden</u>	
	<u>voornaamwoorden é́тот en тот</u>		§ 126	<u>Bijvoeglijke naamwoorden</u>	247
§ 103	De bepalende	183		<u>in combinatie met telwoorden</u>	
	voornaamwoorden <u>сам</u> en <u>са́мый</u>		III. OVERZICHT VAN DE SPRAAKKUNST		250
§ 104	Het voornaamwoord <u>весь</u>	184	1.	Zelfstandige naamwoorden	250
§ 105	Het wederkerig	184		Geslacht	250
	voornaamwoord <u>друг дру́га</u>			Verbuiging	250
24.	De taiga	187	2.	Bijvoeglijke naamwoorden	252
§ 106	<u>Ontkennende voornaamwoorden</u>	189		Lange vorm	252
	<u>en bijwoorden</u>			Korte vorm	254
§ 107	De <u>rangtelwoorden</u>	191	3.	Voornaamwoorden	254
25.	Het Moskouse Kremlin	195		Persoonlijke voornaamwoorden	254
§ 108	De verbuiging van de	198		Vragende voornaamwoorden	255
	<u>hoofdtelwoorden</u>			Bezittelijke voornaamwoorden	255
§ 109	<u>Kloktijden</u>	200		Aanwijzende voornaamwoorden	255
§ 110	<u>Data</u>	202		Bepalende voornaamwoorden	256
26.	Sint-Petersburg	205	4.	Telwoorden	256
§ 111	<u>Actieve deelwoorden</u>	207		Hoofdtelwoorden	256
§ 112	<u>'Ongeveer'</u> bij getallen	209		Rangtelwoorden	257
27.	Aleksandr Sergejevitsj Poesjkin (I)	212			
§ 113	<u>Passieve deelwoorden</u>	215			
§ 114	<u>Vorming van de passieve</u>	215			
	deelwoorden				

5.	Werkwoorden	258
	Regelmatige werkwoorden	258
	Onregelmatige werkwoorden	260
	Medeklinkerveranderingen	263
IV.	SLEUTEL TOT DE OEFENINGEN	264
V.	WOORDENLIJSTEN	275
	Russisch - Nederlands	275
	Nederlands - Russisch	327
VI.	ZAKENREGISTER	350

WOORD VOORAF

Russisch voor zelfstudie is een grondige bewerking van het aloude *Russisch leer je zo*, het leerboek dat voor het eerst in 1971 verscheen onder de titel *Zo leer je Russisch* en daarna zesmaal in ongewijzigde vorm herdrukt is. Het was gebaseerd op *The Penguin Russian Course (A complete course for beginners)* van J.L.I. Fennell. Voor de Nederlandse vertaling en bewerking tekende T. Post.

Omdat de opzet van Fennells leerboek gedurende meer dan dertig jaar zijn waarde heeft bewezen, is hier in grote lijnen aan vastgehouden.

Daarentegen zijn de teksten geactualiseerd, is de oude sovjetcontext verdwenen, zijn in onbruik geraakte woorden vervangen, wordt de grammatica duidelijker en overzichtelijker gepresenteerd en zijn de talloze fouten en foutjes die de vorige drukken ontsierden, gecorrigeerd. Enkele leesteksten zijn geheel opnieuw geschreven. Bovendien zijn er twee audio-cd's toegevoegd, waarop alle dertig leesteksten door geboren Russen worden ingesproken.

Russisch voor zelfstudie is uitermate geschikt voor mensen die zich thuis, zonder begeleiding en zonder voorkennis van het Russisch, de grondbeginselen van de taal willen eigen maken. Les 1 begint bij 'nul'. Op het eind van het boek, na bestudering van alle lessen, zal men een zeer degelijke basiskennis van de gram-

matica hebben en een dusdanig niveau hebben bereikt dat krantenartikelen en eenvoudigere literaire teksten, zij het met behulp van een woordenboek, gelezen kunnen worden. Na een inleidend hoofdstuk over het alfabet, de schrijfwijze en de uitspraak volgen de dertig lessen, die als volgt zijn opgebouwd: eerst een of meer leesteksten, vervolgens een Russisch-Nederlandse woordenlijst met alle woorden die in de leestekst(en) of elders in de les voor het eerst voorkomen, daarna grammaticale uitleg en ten slotte vertaalopgaven en andere oefeningen.

De sleutel tot de oefeningen vindt men achter in het boek. Na de lessen volgt een systematisch overzicht van de spraakkunst, dat men bij voorkeur regelmatig dient te raadplegen. Ook zijn er twee uitgebreide woordenlijsten: een Russisch-Nederlandse, met alle woorden die in het boek ter sprake komen, en een Nederlands-Russische, met woorden die in de vertaal-oefeningen worden gebruikt. De bewerkers, een Nederlandse slavist en een Russische neerlandica, danken iedereen die aan de totstandkoming van dit leerboek heeft meegewerkt, in het bijzonder Anna Pak, Joeri Samojlenko, Irina Pogorelova en Dmitri Pogorelov, die de teksten als native speakers hebben ingesproken.

Maarten Tengbergen en Irina Michajlova

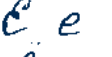
GEBRUIKTE AFKORTINGEN

betr	betrekkelijk
bnw	bijvoeglijk naamwoord
bijw	bijwoord
dw	deelwoord
ev	enkelvoud
ipf	imperfectief
lidw	lidwoord
m	mannelijk
mv	meervoud
nv	naamval
o	onzijdig
part	partikel
pf	perfectief
predic	predicaat
telw	telwoord
tw	tussenwerpsel
v	vrouwelijk
vnw	voornaamwoord
vt	verleden tijd
vw	voegwoord
vz	voorzetsel
wed	wederkerend
ww	werkwoord
znw	zelfstandig naamwoord

I. ALGEMEEN

1. HET RUSSISCHE ALFABET

Het Russische alfabet heeft 33 lettertekens (10 klinkers, 21 medeklinkers en 2 tekens die geen afzonderlijke klank aanduiden):

druk- letters	schrijf- letters	Nederlandse transcriptie*	ongeveer uitgesproken als**	fonetische weergave***	benaming
А а		a	ma <u>t</u> of a <u>d</u> er	a (ə)	a
Б б		b	bo <u>e</u> k	b (p)	bè
В в		v (w)	va <u>a</u> k of wa <u>a</u> k	v (f)	vè
Г г		g	het Engelse <u>g</u> ood	g (k)	gè
Д д		d	<u>d</u> ak	d (t)	dè
Е е		e/je	<u>j</u> ekker	je (jee/e/ee/i/ji/ə)	jè
Ё ё		o/jo	<u>j</u> okken	jo (o)	jò
Ж ж		zj	<u>g</u> endarme	z (ʃ)	zjè
З з		e	<u>e</u> cht	e (ee/i)	e oborotnoje
И и		i	<u>i</u> ets	i	ie
Й й		j	<u>j</u> as	j	ie kratkoje
К к		k	<u>k</u> ast	k (g)	kà
Л л		l	<u>l</u> euk	l	el
М м		m	<u>m</u> an	m	em
Н н		n	<u>n</u> at	n	en
О о		o	po <u>t</u>	o (a/ə)	o
П п		p	<u>p</u> ak	p	pè
Р р		r	<u>r</u> at	r	er
С с		s	<u>s</u> om	s (z)	es
Т т		t	<u>t</u> ak	t (d)	tè

У у		oe (u)	bo <u>e</u> f	u	oe
Ф ф		f	f <u>o</u> ut	f	ef
Х х		ch	<u>ch</u> aos	x	chà
Ц ц		ts	<u>t</u> saar	ts	tsè
Ч ч		tsj	<u>t</u> sjonge	tj	tsjè
Ш ш		sj	<u>ch</u> arme	j	sjà
Щ щ		sjtsj	kast <u>j</u> e (of fresh <u>ch</u> ease)	ŝŝ	sjtsjà
Ъ ъ		(-)	[geen eigen klankwaarde]		hard-teken****
Ы ы		y	tussen <u>t</u> ien en <u>t</u> oen in	y	y
Ь ь		j (-)	[geen eigen klankwaarde]	‘	zacht-teken****
Э э		z	<u>z</u> aal	z (s)	zè
Ю ю		joe (ju)	<u>j</u> oelen	ju	joe
Я я		ja	<u>j</u> as	ja (a/i/ji/ə)	ja

* Internationaal wordt vaak de Engelse transcriptie gebruikt (zh i.p.v. zj, ch i.p.v. tsj, ye i.p.v. je, kh i.p.v. ch enz.). Daarnaast is er een wetenschappelijke transcriptie of transliteratie (ë i.p.v. jo, ž i.p.v. zj, u i.p.v. oe, c i.p.v. ts, č i.p.v. tsj, ‘ voor het zachtteken enz.).

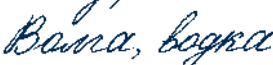
** De uitspraak van de klanken is vaak afhankelijk van de plaats in het woord. Hier wordt alleen de meest voorkomende uitspraak gegeven. Gedetailleerde uitspraakregels volgen in het hoofdstuk ‘Uitspraak’.

*** Versimpelde fonetische weergave, gebaseerd op het internationale fonetische alfabet (IPA).

**** In het Russisch твёрдый знак resp. мягкий знак. Geen van beide tekens kan aan het begin van een woord voorkomen. Dit geldt ook voor de ы.

2. ZELF RUSSISCH SCHRIJVEN

Het Russisch bedient zich van het cyrillische alfabet. Sommige lettertekens komen overeen met Nederlandse (Latijnse), andere met Griekse en weer andere zijn typisch Russisch (Slavisch), zoals bepaalde sisklanken. Om dit leerboek met succes te kunnen gebruiken, is het een eerste vereiste dat men het alfabet vlot kan lezen en schrijven. Hieronder volgt een lijst met min of meer herkenbare Russische woorden, eerst in drukletters en daarna in de corresponderende schrijffletters. Aangeraden wordt om deze woorden te lezen en te herlezen en vervolgens een aantal malen na te schrijven.

а		Анна, мама (Anna, mama)	Anna, moeder
б		Баку, бал (Bakoe, bal)	Bakoe, bal/danspartij
в		Волга, водка (Volga, vodka)	Wolga, wodka

г	Гоголь, генерал	Гоголь, генерал (Gogolj, general)	Gogol, generaal
д	Дон, доктор	Дон, доктор (Don, doktor)	Don, doctor/dokter
е	Ельцин, теннис	Ельцин, теннис (Jeljtsin, tennis)	Jeltsin, tennis
ё	Ёлка, Серёжа	Ёлка, Серёжа (Jolka, Serjozja)	kerstboom, Serjozja
ж	Жигули, журнал	Жигули, журнал (Zjigoeli, zjoernal)	Zjigoeli, tijdschrift
з	Зинаида, зал	Зинаида, зал (Zinaida, zal)	Zinaïda, zaal
и	Ирак, интерес	Ирак, интерес (Irak, interes)	Irak, interesse/belang
й	Йогурт, май	Йогурт, май (Jogoert, maj)	Yoghurt, mei
к	Курск, касса	Курск, касса (Koersk, kassa)	Koersk, kassa
л	Ленин, лампа	Ленин, лампа (Lenin, lampa)	Lenin, lamp
м	Москва, магазин	Москва, магазин (Moskva, magazin)	Moskou, winkel
н	Нева, нет	Нева, нет (Neva, njet)	Neva, nee
о	Ольга, опера	Ольга, опера (Oljga, opera)	Olga, opera
п	Париж, паспорт	Париж, паспорт (Parizj, pasport)	Parijs, paspoort
р	Россия, радио	Россия, радио (Rossija, radio)	Rusland, radio
с	Сталин, спорт	Сталин, спорт (Stalin, sport)	Stalin, sport
т	Тибет, телефон	Тибет, телефон (Tibet, telefon)	Tibet, telefoon
у	Урал, университет	Урал, университет (Oeral, oeniversitet)	Oeral, universiteit
ф	Финляндия, фирма	Финляндия, фирма (Finljandija, firma)	Finland, firma
х	Хабаровск, характер	Хабаровск, характер (Chabarovsk, karakter)	Chabarovsk, karakter
ц	Царь, центр	Царь, центр (Tsarj, tsentr)	Tsaar, centrum
ч	Чехов, матч	Чехов, матч (Tsjechov, mattsj)	Tsjechov, match/wedstrijd
ш	Шотландия, шпион	Шотландия, шпион (Sjotljandija, sjpion)	Schotland, spion
щ	Щи, Хрущёв	Щи, Хрущёв (Sjtsji, Chroesjtsjov)	koolsoep, Chroesjtsjov
ъ	объект	объект (objekt)	object

ы	<i>Лысенко</i>	Лысенко (Lysenko)	Lysenko
ь	<i>Горький</i>	Горький (Gorjkij)	Gorki
э	<i>Эльбрус, экзамен</i>	Эльбрус, экзамен (Eljbroes, ekzamen)	Elbroes, examen
ю	<i>Югославия, юстиция</i>	Югославия, юстиция (Joegoslavija, joestitsija)	Joegoslavië, justitie
я	<i>Ялта, ягуар</i>	Ялта, ягуар (Jalta, jagoear)	Jalta, jaguar

De kleine schrijffletter *д* die meestal als *g* wordt geschreven, wordt ook wel als *ɖ* geschreven.

De 'krulletjes' waarmee de *л*, *я*-en *м* beginnen, mogen niet worden weggelaten.

Om verwarring tussen de *т* (т) en de *ш* (ш) te voorkomen, wordt bij de *т* soms een streepje erboven en bij de *ш* een streepje eronder geplaatst, dus *т̄* en *ш̄*.

3. UITSpraak

De hieronder gegeven uitspraakregels kunnen binnen de opzet van dit leerboek niet al te gedetailleerd zijn. Ze zijn een leidraad voor de beginner, die veel zal moeten luisteren naar de bijgeleverde audio-cd's. De hier gebezigde, enigszins gesimplificeerde fonetische weergave van de klanken staat tussen vierkante haken.

§ 1 KLINKERS: ALGEMEEN

a. klinkerparen

Het Russisch kent niet hetzelfde soort verschil tussen korte en lange klinkers als het Nederlands (mal/maal, bom/boom enz.). Er zijn ook geen tweeklanken (diftongen), zoals bij ons 'ui', 'eu', 'ou' en dergelijke. Elke klinker wordt apart uitgesproken en staat voor één lettergreep (но́т и мо́и bijv. zijn tweelettergrepige woorden).

De tien 'klinkerletters' vormen vijf paren: а/я, о/ё, у/ю, э/е en ы/и. Strikt genomen gaat het niet om tien verschillende klinkers (fonemen) maar om schrijfvarianten die aanduiden of de voorafgaande medeklinker hard of zacht is (zie § 3). Bij de eerste vier paren komt het verschil tussen enerzijds а, о, у en э en anderzijds я, ё, ю en е erop neer dat in het tweede geval vóór de klinker een soort j-klank valt waar te nemen. Deze j-klank is het duidelijkst te horen:

a. aan het begin van woorden:

як	[jak]	jak
ёлка	[jolkə]	kerstboom
юра	[jurə]	Joera
ест	[jest]	(hij) eet

b. na klinkers:

стоят	[stajət]	(zij) staan
даёт	[dajot]	(hij) geeft
дают	[dajut]	(zij) geven
поел	[pajel]	(hij) at

c. na een hardteken of zachtteken:

пьяница	[pʲanitsə]	dronkaard
съёмка	[sʲomkə]	opname
вьюга	[vjugə]	sneeuwstorm
сьёл	[sjel]	(hij) at

De я, ё, ю en е worden i.v.m. deze voorafgaande j-klank ook wel ‘gejoteerde klinkers’ genoemd. In het geval van de и is die j-klank minder duidelijk en aan het begin van een woord helemaal niet te horen:
или [ili] of

b. klinkers in beklemtoonde en onbeklemtoonde positie

De uitspraak van Russische klinkers wordt verregaand beïnvloed door de positie ervan in het woord. Het is van wezenlijk belang of de klinker vóór, in of na de beklemtoonde lettergreep staat. In onbeklemtoonde positie is de uitspraak vaak minder geprononceerd en gearticuleerd: d.w.z. de klinker wordt gereduceerd of afgezwakt uitgesproken, zoals in het Nederlandse ‘bewaren’ [bəwarə]. De klemtoon in het Russisch is zeer grillig en verspringt vaak naar gelang de naamval of andere vorm van een woord (vgl. простóй ‘eenvoudig’, прóще ‘eenvoudiger’ en простотá ‘eenvoud’). Bij elk nieuw woord dat wordt geleerd, moet tevens de klemtoon worden onthouden. Als een woord met een verkeerde klemtoon wordt uitgesproken, wordt dit onbegrijpelijk voor een Rus en krijgt het soms een heel andere betekenis (vgl. ‘régent’ en ‘regént’ in het Nederlands). Klemtoontekens worden in het geschreven Russisch normaliter niet aangebracht, maar in dit boek is dat voor het gemak van de leerling wel gedaan. In de hier gebezigde fonetische weergave wordt met onderstreping van de klinker aangegeven welke lettergreep beklemtoond is.

§ 2 DE AFZONDERLIJKE KLINKERS

a

In *beklemtoonde* positie ligt de uitspraak tussen de ‘a’ van ‘tak’ en de ‘a’ van ‘ader’ in:

там	[tam]	daar
мать	[mat’]	moeder
ма́ма	[mámə]	mama

Er is een heel klein verschil in uitspraak van de a in een gesloten lettergreep (of voor een harde medeklinker) en een open lettergreep (of voor een zachte medeklinker), maar een geboren Rus merkt dit verschil eigenlijk niet op. In там (gesloten lettergreep met op het eind een harde medeklinker) klinkt de ‘a’ wat korter dan in мать (gesloten lettergreep met op het eind een zachte medeklinker) of in de eerste lettergreep van ма́ма (open lettergreep).

Vóór de klemtoon is de a licht gereduceerd. Als deze klinker meer dan één lettergreep voor de klemtoon staat, is de reductie nog sterker en klinkt hij min of meer als een sjwa [ə]:

наро́д	[narot]	volk
бараба́н	[bəraban]	trommel

Na de klemtoon is de a nog veel sterker gereduceerd:

упа́ла	[upalə]	(zij) viel
францу́женка	[frantsuʒenkə]	française

e

Voor deze klinker is meer of minder duidelijk een j-klank te horen. Fonetisch wordt dit weergegeven door een apostrof tussen medeklinker en klinker. In *beklemtoonde* positie varieert de uitspraak van de korte 'e' in 'vel' tot de lange 'ee' in 'veel'. De uitspraak wordt bepaald door de hardheid resp. zachtheid van de volgende medeklinker (zie § 3 b). Is de medeklinker hard, dan wordt de 'e' kort uitgesproken; is hij zacht, dan wordt de 'e' lang uitgesproken (geboren Russen merken dit verschil nauwelijks op):

мел	[m'el]	krijt
мель	[m'eel']	zandbank
ел	[jel]	(hij) at
ель	[jeel']	spar

Vóór de klemtoon wordt de 'e' als de 'ie' in 'tien' uitgesproken:

река́	[r'ika]	rivier
сестра́	[s'istrə]	zus

Naarmate de e verder weg van de daaropvolgende klemtoon staat, klinkt de 'i' minder gearticuleerd:

телефо́н [t'il'ifon] of [t'əl'ifon] 'telefoon'

Na de klemtoon wordt de e gereduceerd uitgesproken, als [ə]:

вече́ром	[v'eetʃerəm]	's avonds
по́ле	[pəl'ə]	veld

ë

De ë komt alleen voor in *beklemtoonde* positie. Aan het begin van een woord en na een klinker is de uitspraak als 'jo' in 'jokken'; na een medeklinker geeft de ë aan dat deze medeklinker zacht is en is de uitspraak 'o':

ёж	[jo]	egel
даё́т	[dajot]	(hij) geeft
тё́тя	[t'ot'ə]	tante

In Russische boeken en kranten wordt de trema meestal weggelaten, zodat men geen verschil ziet met de e. In plaats van bijv. Хрущёв wordt vaak Хрущев geschreven, hoewel de juiste uitspraak [xruʃʃof] en niet [xruʃʃef] is. Bij de alfabetische volgorde in woordenboeken worden de ë en de e als één letter beschouwd.

и

De и wordt in *beklemtoonde* en *onbeklemtoonde* positie min of meer hetzelfde uitgesproken, nl. als de 'ie' in 'tien'. Daaraan voorafgaande is een zwakke j-klank te horen, die echter aan het begin van een woord ontbreekt:

Ива́н	[ivən]	Ivan
и́ли	[ili] of [il'i]	of
де́лали	[d'elali]	(zij) deden

o

Van alle klinkers wordt de o het meest beïnvloed door de plaats in het woord: voor, onder of na de klemtoon. In *beklemtoonde* positie wordt deze klinker uitgesproken als de 'o' in pot:

то́т	[tot]	die
мо́ре	[mor'ə]	zee

Er is nauwelijks verschil in uitspraak tussen open en gesloten lettergrepen, hooguit klinkt de o in gesloten lettergrepen wat ‘ronder’.

Vóór de klemtoon klinkt de o als een a in dezelfde positie, d.w.z. de uitspraak is als van een licht gereduceerde a (minder gearticuleerd naarmate de afstand tot de beklemtoonde lettergreep groter is):

водá	[vada]	water
Толсто́й	[talstoj]	Tolstoj
молоко́	[məlakə]	melk

Dit geldt ook in het geval van twee opeenvolgende woorden die snel echter elkaar worden uitgesproken, bijv.: со сто́ла [sastala] - van tafel.

Ook *na de klemtoon* wordt de o uitgesproken als de a in dezelfde positie, d.w.z. de uitspraak komt in de buurt van een sjwa:

мо́лот	[molət]	hamer
хо́лодно	[xələdnə]	koud

y

De y wordt in alle posities op dezelfde wijze uitgesproken, nl. als de ‘oe’ in ‘voet’:

суп	[sup]	soep
рука́	[ruka]	hand, arm
авто́бус	[aftəbus]	bus

ы

Van alle Russische klinkers is de ы voor buitenlanders het moeilijkst om aan te leren, omdat er geen equivalent voor is in andere talen. De uitspraak ligt ergens tussen de ‘ie’ in ‘wiel’, de ‘i’ in ‘wil’, de ‘u’ in ‘dun’, de ‘uu’ in ‘duur’ en de ‘eu’ in ‘beuk’ in. Als vuistregel kan men hanteren: probeer de ‘oe’ zo ver mogelijk achter in de keel uit te spreken maar houd de lippen daarbij in dezelfde stand als bij de ‘ie’. Juist uitgesproken klinkt de ы [y] als een uiting van walging. Er is praktisch geen verschil in uitspraak tussen beklemtoonde en onbeklemtoonde lettergrepen:

ты	[ty]	jij
бы́ло	[bylə]	(het) was
была́	[byla]	(zij) was

э

In *beklemtoonde* positie hangt de uitspraak van de э, net als die van de e, af van de daaropvolgende medeklinker. Is deze hard, dan wordt de э kort uitgesproken als de ‘e’ in ‘vel’; is deze zacht, dan wordt de э lang uitgesproken als de ‘e’ in ‘veel’:

э́то	[etə]	deze (enkelvoud)
э́ти	[eeti]	deze (meervoud)

Vóór de klemtoon komt de э voornamelijk voor aan het begin van woorden (of na een andere klinker), *na de klemtoon* komt de э nooit voor. Het zijn voornamelijk leenwoorden waarin de э wordt gebruikt. Als een dergelijk leenwoord voor Russen ‘Russisch’ aanvoelt, wordt de э net zo uitgesproken als de e, d.w.z. als de ‘ie’ in ‘tien’:

электри́чка	[iliktritʃkə]	lokale trein

Als een woord met э wel vreemd aanvoelt, wordt deze klinker eerder als de 'e' in 'vel' uitgesproken:

э́по́ха	[epo <u>ch</u> ə]	tijdperk
аэропо́рт	[aerapo <u>r</u> t]	luchthaven

ю

De ю wordt in alle gevallen uitgesproken als de 'joe' in 'joelen':

даю́т	[daju <u>t</u>]	(zij) geven
Юпи́тер	[jupit'ə <u>r</u>]	Jupiter
ба́тюшка	[bat'u <u>f</u> kə]	vadertje

я

In *beklemtoonde* positie wordt de я uitgesproken als de 'ja' in 'jas':

Ялта	[jal <u>t</u> ə]	Jalta

In *onbeklemtoonde* positie gedraagt de я zich als de e; *voór* de klemtoon is de uitspraak 'jie' en *na* de klemtoon is de uitspraak gereduceerd:

язы́к	[jizy <u>k</u>]	taal, tong
до́ля	[dol' <u>ə</u>]	aandeel

§ 3 MEDEKLINKERS: ALGEMEEN

a. Stemhebbend en stemloos

Over het algemeen kennen de medeklinkers minder variatie bij de uitspraak dan de klinkers. De klemtoon speelt geen rol, wel de plaats in een woord, waardoor een stemhebbende medeklinker stemloos en een stemloze stemhebbend kan worden. Ook het Nederlands kent dit onderscheid tussen stemhebbende en stemloze medeklinkers. Het verschil komt erop neer dat in het eerste geval de stembanden bij de uitspraak meetrillen en in het tweede geval niet. De medeklinkers komen voor in stemhebbende/stemloze paren (б/п, в/ф, г/к, д/т, ж/ш, з/с) of ze zijn alleen stemloos (х, ц, ч, щ) of alleen stemhebbend (л, м, н, р). Aan het eind van woorden worden stemhebbende medeklinkers stemloos uitgesproken: de б als een п, de в als een ф enz., bijvoorbeeld лоб [lop] 'voorhoofd' (vergelijk in het Nederlands: rad [rat]). Volgen er twee medeklinkers op elkaar waarvan de ene stemhebbend en de andere stemloos is, dan assimileert de eerste medeklinker zich aan de volgende, bijvoorbeeld лодка [lotkə] 'boot', та́кже [tagzə] 'ook'. Dit geldt ook voor opeenvolgende medeklinkers in verschillende woorden die snel achter elkaar, als één woord worden uitgesproken: суп был [subbyl] 'de soep was', наш дом [nazdom] 'ons huis'.

b. hard en zacht

Het verschil tussen harde en zachte medeklinkers is essentieel in het Russisch. 'Zacht' betekent hier hetzelfde als 'gepalataliseerd', wat erop neerkomt dat bij het articuleren van de medeklinker het middelste deel van het tongblad dicht bij het palatum (= harde verhemelte) komt, waardoor er op het eind een j-achtige klank valt waar te nemen. Bij de uitspraak van een 'harde' medeklinker is dat niet het geval. Dit verschil tussen hard en zacht in het Russisch kan geïllustreerd worden aan de hand van de twee woorden **мат** (dat verschillende betekenissen heeft, o.a. 'vloermat', 'schaakmat' en 'schuttingtaal') en **мать** ('moeder'). Deze woorden onderscheiden zich alleen doordat de laatste letter hard resp. zacht is. In het laatste geval wordt dit in het schrift aangeduid door toevoeging van het 'zachtteken' ь. In het Nederlands is de uitspraak van 'mat' hetzelfde als van 'mat'. Als men nu van 'mat' een verkleinwoord maakt - 'matje' - en dit probeert uit te spreken met weglating van de 'e', d.w.z. mat + een heel korte, 'onaffe' j, dan komt men heel dicht in de buurt van het Russische 'мать' met de gepalataliseerde t op het eind. Fonetisch wordt palatalisatie weergegeven door een apostrof achter de medeklinker: мать [mat'].

Bijna alle Russische medeklinkers kennen een dergelijk verschil tussen hard en zacht. Bij de ene medeklinker is het verschil duidelijker te horen dan bij de andere. Heel duidelijk bijvoorbeeld is het verschil bij de л op het

eind van woorden: de zachte л klinkt heel 'j-achtig' en de harde heel 'dik'.

Een medeklinker is **zacht** als deze:

- aan het eind van een woord gevolgd wordt door het zachtteken ь

мать	[mat']	moeder
словáрь	[slavár']	woordenboek

- aan het eind van een lettergreep, vóór een harde medeklinker, gevolgd wordt door het zachtteken ь

письмó	[pis'mo]	brief

- gevolgd wordt door е, ё, и, ю, of я

век	[v'ek]	eeuw
лёд	[l'ot]	ijs
винó	[vinó] of [v'ino]	wijn
Люба	[l'ubə]	Ljoeba
дядя	[d'ad'ə]	oom

Een medeklinker is **hard** als deze:

- op het eind van een woord voorkomt (zonder zachtteken)

мат	[mat]	mat
футбóл	[fudbol]	voetbal

- gevolgd wordt door а, о, у, ы of э

там	[tam]	daar
тот	[tot]	die
тут	[tut]	hier
бык	[byk]	stier
зэк	[zek]	gevangene

Drie medeklinkers - ж, ц, ш - zijn *altijd hard* en twee medeklinkers - ч, щ - *altijd zacht*. Hoewel ж, ц en ш altijd hard worden uitgesproken, kunnen ze toch gevolgd worden door 'zachte' klinkers als е, ё en и, waardoor de 'harde' uitspraak echter niet beïnvloed wordt (жест [zest] 'gebaar', цирк [tsyrk] 'circus', шёлк [folk] 'zijde'). Ook een zachtteken na een van deze medeklinkers verandert niets aan de harde uitspraak (ложь [lof] 'leugen'. Op dezelfde manier kunnen ч en щ, die altijd zacht worden uitgesproken, gevolgd worden door 'harde' klinkers als а, о en у, waardoor de zachte uitspraak evenmin wordt beïnvloed (час [tj'as] 'uur', щýка [dʃ'ukə] 'snoek'). Na de sisklanken ж, ч, ш en щ en de keelklanken г, к en х worden nooit een ы, een я of een ю geschreven. Deze letters worden vervangen door resp. een и, een а en een у (руки 'handen' in plaats van рýкы, пишý 'ik) schrijf' in plaats van пишó, молчáт '(zij) zwijgen' in plaats van молчýт enz.).

Geadviseerd wordt de verschillende uitspraak van harde en zachte medeklinkers te oefenen door deze in paren na elkaar uit te spreken, bijv.:

ду [du]	-	дю [d'u]
ту [tu]	-	тю [t'u]
ло [lo]	-	лё [l'o]
лу [lu]	-	лю [l'u]

лы [ly]	-	ли [l'i]
ма [ma]	-	мя [m'a]

§ 4 DE AFZONDERLIJKE MEDEKLINKERS

б

De б wordt uitgesproken als de 'b' in 'boek'. Aan het eind van een woord en voor een stemloze medeklinker wordt de б stemloos uitgesproken, als de 'p' in 'lip':

банк	[bank]	bank
лоб	[lop]	voorhoofd
ба́бка	[baṽkə]	oud vrouwtje

в

De в wordt uitgesproken als de 'v' in 'vel' of de 'w' in 'wel' (ergens ertussenin, maar meer naar de 'w' neigend). Aan het eind van een woord en voor een stemloze medeklinker wordt de в stemloos uitgesproken, als de 'f' in 'lof':

вот	[vot]	hier is
Иванов	[ivanof]	Ivanov
вход	[fxot]	ingang

г

De г wordt uitgesproken als de 'g' in het Engelse 'good', het Duitse 'gut' of het Franse 'garçon'. De uitspraak van de eerste 'k' in 'zakdoek' komt hier enigszins mee overeen. Aan het eind van een woord wordt de г stemloos uitgesproken, als de 'k' in 'tak':

год	[got]	jaar
друг	[druk]	vriend, vriendin

In enkele gevallen wordt de г uitgesproken als een в (еро́ [jivo]; до́брого [dɔbrəvə]) of als een х (Бор [box]; лёгкий [l'ɔxkij]).

д

De д wordt uitgesproken als de 'd' in 'dak'. Aan het eind van een woord en voor een stemloze medeklinker wordt de д stemloos uitgesproken, als de 't' in 'kat':

да	[da]	ja
сад	[sat]	tuin
во́дка	[vɔtkə]	wodka

ж

De ж wordt uitgesproken als de 'j' in 'journaal' of de 'g' in 'gel'. Aan het eind van een woord en voor een stemloze medeklinker wordt de ж stemloos uitgesproken, als de 'sj' in 'sjaal':

жук	[ʒuk]	kever
нож	[noʃ]	mes
но́жка	[noʃkə]	voetje

З

De з wordt uitgesproken als de ‘z’ in ‘zaal’. Aan het eind van een woord en voor een stemloze medeklinker wordt de з stemloos uitgesproken, als de ‘s’ in ‘bos’:

зуб	[zup]	tand, kies
раз	[ras]	keer
ска́зка	[skaskə]	sprookje

Й

De й wordt uitgesproken als de ‘j’ in ‘jas’:

мой	[moj]	mijn
война́	[vajna]	oorlog
йогурт	[jogurt]	yoghurt

К

De к wordt uitgesproken als de ‘k’ in ‘kast’. Voor een stemhebbende medeklinker wordt de к stemhebbend uitgesproken, als de ‘g’ in het Engelse ‘good’:

как	[kak]	hoe
вокза́л	[vagzəl]	station

Л

De л wordt ongeveer uitgesproken als de ‘l’ in ‘lof’ (maar de harde л klinkt ‘dikker’ en ‘boller’ dan in het Nederlands, vooral aan het eind van een woord):

сло́во	[slɒvə]	woord
футбо́л	[fudbɒl]	voetbal

М

De м wordt uitgesproken als de ‘m’ in ‘maar’:

мост	[most]	brug
дом	[dom]	huis

Н

De н wordt uitgesproken als de ‘n’ in ‘neus’:

нос	[nos]	neus
вон	[von]	daarginds

П

De п wordt uitgesproken als de ‘p’ in ‘pak’:

пот	[pot]	onder
суп	[sup]	soep

Р

De р wordt ‘rollend’ uitgesproken, als een tongpunt-r. De ‘brouwende’ r, achter in de keel (huig-r), is niet per se fout, maar klinkt on-Russisch:

рот	[rot]	mond
вор	[vor]	dief

С

De c wordt uitgesproken als de 's' in 'soep':

сад	[sat]	tuin
бас	[bas]	bas

Т

De т wordt uitgesproken als de 't' in 'tas'. Voor een stemhebbende medeklinker wordt de т stemhebbend uitgesproken, als een 'd':

там	[tam]	daar
кот	[kot]	kat
отда́л	[adda <u>l</u>]	(hij) gaf terug

Ф

De ф wordt uitgesproken als de 'f' in 'fiets'. Deze letter komt alleen voor in Russische woorden van vreemde oorsprong:

факт	[fakt]	feit
кофе	[ko <u>f</u> 'ə]	koffie

Х

De х wordt uitgesproken als de 'ch' in 'chaos' (als een 'zachte g'):

хаос	[x <u>a</u> os]	chaos
мох	[mo <u>x</u>]	mos

Ц

De ц wordt uitgesproken als de 'ts' in 'tsaar':

царь	[tsar']	tsaar
оте́ц	[at'e <u>ts</u>]	vader

Ч

De ч wordt uitgesproken als de 'tsj' in 'tsjonge':

чай	[tʃaj]	thee
мяч	[m'atʃ]	bal

In enkele gevallen wordt de ч uitgesproken als een ш, zoals in что [ʃto], конечно [kan'eʃnə] en скучно [skuʃnə].

Ш

De ш wordt achter in de keel uitgesproken, ongeveer als de 'sj' in 'sjaal', de 'sh' in 'shampoo' of de 'ch' in 'charme':

шаг	[ʃak]	stap
наш	[naʃ]	ons

щ

Van alle medeklinkers levert de uitspraak van de щ niet-Russen de meeste moeilijkheden op. De uitspraak komt min of meer overeen met een lang aangehouden ш die vóór in de mond wordt uitgesproken:

щи	[ʃʃi]	koolsoep
борщ	[borʃʃ]	bietensoep

§ 5 DUBBELE MEDEKLINKERS

Als er een dubbele medeklinker staat vóór de klemtoon, wordt deze kort uitgesproken, bijna alsof er één enkele medeklinker stond:

Росси́я	[rassijə] of [rasijə]	Rusland
Голла́ндия	[gallandijə] of [galandijə]	Nederland

Op het eind van een woord klinkt een dubbele medeklinker nog korter:

грамм	[gram]	gram

In andere gevallen zijn duidelijk twee medeklinkers te horen:

ма́сса	[mássə]	massa
не́тто	[netto]	netto
ра́нний	[rannij]	vroeg

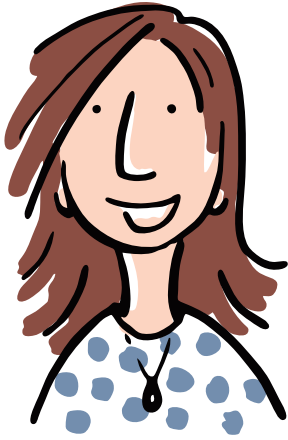
§ 6 HET ZACHTTEKEN Ъ EN HET HARDTEKEN Ъ

Het zachtteken ъ en het hardteken ъ hebben geen eigen klankwaarde. De ъ dient voornamelijk om aan te geven dat de voorafgaande medeklinker zacht is (ма́ть). Daarnaast kan het als scheidingsteken voorkomen tussen een zachte medeklinker en е, ё, ю of я om aan te duiden dat er een duidelijke j-klank te horen is (вью́га [vjugə] - sneeuwstorm).

De ъ komt maar weinig voor. Voor de revolutie werd het teken nog gebruikt aan het eind van woorden om aan te geven dat de voorafgaande medeklinker hard was (до́мъ [dom] 'huis'). Tegenwoordig wordt het alleen gebruikt na voorvoegsels om aan te duiden dat de voorafgaande medeklinker hard is, al wordt deze ook gevolgd door een zachte klinker (отъ́езд [otjɛst] 'vertrek').

II. LESSEN

1. HIER IS EEN HUIS – БОТ ДОМ

Тут Москв́а.

TEKST - TEKST

Вот дом. Вот мост. Дом там. Мост тут. Дом там? Да, дом там. Мост тут? Да, мост тут. Вот стол, стул, ла́мпа. Там ка́рта и доска́. Э́то ка́рта. Тут Москв́а. Там Петербу́рг. Там Во́лга. Тут сло́во “ла́мпа”. Э́то вода́. Э́то мост и дом. Там стул, стол, и доска́. Стол тут, стул там.

WOORDENLIJST – СЛОВАРЬ

вода́ <i>v</i>	water
Во́лга <i>v</i>	Wolga
вот <i>part</i>	hier is, hier zijn, hier heb je
да <i>tw</i>	ja
дом <i>m</i>	huis, flat(gebouw)
доска́ <i>v</i>	(school)bord
и <i>vw</i>	en
кана́л <i>m</i>	kanaal, gracht
ка́рта <i>v</i>	landkaart
класс <i>m</i>	klas, leslokaal
ла́мпа <i>v</i>	lamp
Москв́а <i>v</i>	Moskou
мост <i>m</i>	brug
Петербу́рг <i>m</i>	Petersburg
план <i>m</i>	plattegrond
река́ <i>v</i>	rivier

